

ЗА ПРЕВОДА И ПРЕВОДНИТЕ ТРАНСФОРМАЦИИ
В СЛОВАШКИЯ РОМАН „ТРИ ДОРЕСТИ КОНЯ“
ОТ МАРГИТА ФИГУЛИ

Евгения Митева
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

ABOUT THE TRANSLATION AND TRANSLATION
TRANSFORMATIONS IN THE SLOVAK NOVEL
“THREE CHESTNUT HORSES” BY MARGITA FIGULI

Evgenia Miteva
Sofia University “St. Kliment Ohridski”

The aim of this study is to perform a comparative analysis of the Slovak novel “Three chestnut horses” by Margita Figuli and its translation into Bulgarian by Sonya Radanova. The research is based on translation transformations. They are traced and analyzed, and used as a basis for characterizing and determining the adequacy of the translation by Sonya Radanova in comparison to the original text. Another aim is to determine trends in the two Slavic languages – Bulgarian and Slovak, as well as to establish some similarities and differences in the field of different language levels of the two Slavic languages.

Keywords: translation, translation transformation, adequacy, target language, source language

Предмет на настоящото изследване е българският превод на романа „Три дорести коня“ (1940) от Маргита Фигули, осъществен от Соня Раданова (1979), и предприетите преводни трансформации в него. Поради ограничения обем на изложението ще бъдат проследени и анализирани някои по-представителни примери, на базата на които ще бъде характеризираният преводът на Соня Раданова и ще се определи неговата адекватност. За да бъде изпълнена целта на проучването, ще си послужим със съпоставителния метод на изследване.

К. Терзийска говори за адекватен (еквивалентен) превод. Според нея той „предава съдържанието на даден текст максимално точно на семантично ниво, като се спазват нормите на езика, на който се превежда. За да се постигне тази адекватност, се използват различни видове преводни трансформации като посоката на трансформациите е от

оригиналния език към всеки преводен“ (Терзийска/Terziyska 2010: 1). Анализът на двата текста ще бъде направен въз основа класификацията на преводните трансформации на И. Ликоманова, която ги разделя на *облигаторни* и *факултативни*. Първите трансформации са тези, които преводачът е принуден да извърши по различни граматични, лексикални или стилистични причини, а вторите са въпрос на предпочитание (Ликоманова/Likomanova 2006: 117). И. Ликоманова различава две големи групи трансформации – *граматични* и *лексикални*. Граматичните трансформации се делят на *морфологични*, *синтактични* и *словоредни*, а лексикалните на – *добавки (добавяне)*, *изпускания (изпускане)*, *подмени (замяна)* и *транспозиция*.

1. Граматични трансформации

Първият тип граматични трансформации са **морфологичните**. „Те са замяна на една категориална форма с друга и са в основата на всеки превод независимо от близостта на езиците. Такива трансформации са напр. носителите на категорията определеност/неопределеност при превод от/на български език, на миналите времена, когато става дума за превод от/на български език на/от останалите славянски езици; на българското преизказно наклонение; на категориално-родовите, категориалновидовите и категориалночисловите разлики при всеки превод“ (Ликоманова/Likomanova 2006: 121). Следните примери са подбрани, за да онагледят няколко типа морфологични трансформации в преводния текст „Три дорести коня“. В словосъчетанието „na svojom gaštanovom koni“, преведено „яхнал дорестия си кон“, е осъществена замяна на пълната форма на възвратното притежателно местоимение „свой“ с кратката му форма „си“. Трансформацията не е облигаторна тъй като в българския език е налична и пълна, и кратка форма на възвратното местоимение. Изборът на преводния инвариант тук е мотивиран от тенденцията към лаконичен изказ в българския език, а също и от по-фреквентната употреба на кратката форма на възвратното притежателно местоимение. Друг пример е словосъчетанието „stracať sa medzi“, в дословен превод „губя се измежду/между“. Това е лексикална трансформация – замяна, но със заменянето на глагола „губя се“ с глагола „сливам се“, се променя и предлогът поради рекцията на глагола. Промяната на предлога е морфологичната трансформация. Замяна на предлог откриваме и в словосъчетанието „kráčať od“ в буквален превод „крача откъм“. Преводачът е предпочел друг глагол от несвършен вид – „идвам“, защото глаголят „крача“ обикновено се използва с наречие, напр. „крача бързо/бавно“,

а също с предлог – „крача към, крача по“, но не и „крача от/откъм“. Изборът на преводния инвариант „идвам откъм“ е напълно адекватен, защото значението в оригиналния текст е придвижване от изходната точка „границата“. В рамките на същото изречение откриваме и друг вид морфологична промяна. Съществителното нарицателно от ж.р. по образец „ulica“ – „hranica“ е употребено в мн.ч., докато в превода е в ед.ч. Тази трансформация има облигаторен характер. Съществителното „граница“ не е *singularia tantum*, но в българския език словосъчетание от типа „идвахме откъм границите“ би звучало неестествено. Прието е тази дума, употребена с глаголи като „идвам“, „поемам“, „намирам се“ и т.н., да бъде в ед.ч., а също и в словосъчетанията „на границата съм“, „прекрачвам границата на нещо“, „зад граница“ (в чужбина). Тя се използва в ед.ч., когато означава разделителна линия между териториите на две държави, две области, две местности. Друга интересна морфологична трансформация откриваме в словосъчетанието „idúcky h'adel som“ (наречие + глагол), което е предадено в преводния език като „яздох, загледан в небето“ (глагол + причастие). Заменен е глаголят „h'adiet“ („гледам“) с причастието „загледан“. В словашкия текст акцентът е върху действието „гледам“, т.е. статичното е на преден план, динамичното се явява като фон („idúcky“ – „вървешком“). В българския текст се постига обратният ефект чрез употребата на глагол и минало страдателно причастие. В словосъчетанието „letiet' s ňou d'alej“ („да литна с нея“) е осъществена замяна на глагол от несвършен вид с глагол от свършен. Това е съществена трансформация, защото продължителността на действието, която се иницира с глагола от несвършен вид, е представена като еднократно или вече завършено действие с глагол от свършен вид.

Вторият тип трансформации са **синтактичните**. „Те засягат в процеса на превода структурни спрямо оригинала промени в преводния текст, извършени в рамките на именните или вербалните фрази, на простото изречение, между отделните прости изречения в рамките на сложното, в цялото изречение. Замяната на един тип синтактична връзка с друг или на една конструкция с друга има най-различни причини, основната сред които е езиковосистемната база на преводния език“ (Ликоманова/Likomanova 2006: 122). Затова и И. Ликоманова отнася този тип трансформации към облигаторните.

Словосъчетанието „som čakal, že sa nebo otvorí hviezdám“, преведено „очаквах небето да се разтвори за звездите“, е пример за синтактична трансформация. Връзката между главното и подчиненото изречение е променена. В словашкия текст е използван съюз, т.е.

връзката е паратактична, докато в българския връзката е хипотактична. След глагола „очаквах“ в това изречение може да следва съюз „че“ или както е в случая – да-конструкция. Преводаческият избор тук е мотивиран от по-фреквентната употреба на да-конструкциите в българския книжовен език, които изпълняват функцията на инфинитив. На друг интересен пример за синтактична трансформация се натъкваме в словосъчетанието „myslel som na svetlo, podobné tejto hviezde“, преведено „мислех си за светлината, която тъй приличаше на звездната“. В словашкия текст свързваща дума между главното („myslel som na svetlo“) и второстепенното изречение („podobné tejto hviezde“) е прилагателното име „podobný“. В българския текст за свързваща дума е предпочетено относителното местоимение за ж.р., ед.ч. „която“, а не еквивалентът „подобен/сходен на“. Преводаческият избор тук е мотивиран от доста по-мелодичното и стилово обработено звучене на конструкция от две неравнопоставени изречения, свързани с относително местоимение. В изречението „Myslel som na svetlo svojej mladosti, ku ktorému sa vždy vraciam z dlhých ciest. Tým svetlom je moja krásna Magdaléna, s ktorou som strávil detský čas vo svojej rodnej dedine v Turci“ се натъкваме на друг ярък пример за синтактична трансформация. Те са преведени „Мислех си за светлината на моята младост, към която винаги се връщам след дълго пътуване – за моята хубава Магдалена. С нея израснахме заедно в родното ми село Турец“. Тук са променени границите на двете изречения. Словосъчетанието „Tým svetlom je moja krásna Magdaléna“ е поместено в предходното изречение, като по този начин е изпуснато повторението. Цялото изречение е преформулирано в една предложна фраза „за моята хубава Магдалена“, която е свързана с предходното изречение с тире, т.е. променя се и пунктуацията. Преводачът доста умело е предал двете посочени изречения в езика цел и е избегнал употребата на плеонастични изрази, които само биха създали чувство за „неравности“ в изказа и биха подразнили реципиента на съответния текст. Промяна на синтактичните връзки се наблюдава и в словосъчетанието „odkladám si to navtedy, keď“ в превод „отлагам за мига, в който“. Предприета е замяна на наречието „navtedy“ („за тогава“) със съществителното нарицателно „миг“, вследствие на което възниква и синтактична трансформация, връзката между главното и подчиненото изречение е променена. В българския текст те са свързани с предлог и относително местоимение, докато в словашкия текст – с относителното наречие за въвеждане на подчинено обстоятелствено изречение за време – „когато“. Все пак е запазена паратактичната връзка.

Третият тип граматична трансформация е **словоредната**. „Тези трансформации са преобразувания, които, от една страна, са обвързани със задължителни словоредни позиции, а от друга, с „художествените“, творческите отклонения от тях. Те засягат взаиморазположението на подлога, сказуемото, допълнението и отделните им модификатори – обстоятелствени пояснения, определения“ (Ликоманова/Likomanova 2006: 128). Най-честите наблюдавани трансформации засягат именно подлога, сказуемото и допълнението. Те биват разглеждани от И. Ликоманова като трансформации със задължителен характер. Още в първите изречения на преводния текст е използвана словоредна трансформация. Изреченията „Pohrúžený do myšlienok, vracal som sa pred večerom domov cez les, hustý ako decembrová tma, lebo v tomto kraji sú také husté lesy. Vracal som sa na svojom gaštanovom koni a ročúval som v prenesmiernej tichosti hôr“ са преведени „Връщам се в моето родно село през гъста като декемврийски мрак гора – гъсти са в тоя край горите. Връщам се привечер, потънал в мисли, яхнал до рестия си кон, и слушах в бездънната планинска тишина“. Чрез словоредната трансформация се постига повторение на глагола от несвършен вид „връщам се“ в самото начало на двете изречения. Повторението присъства и в словашкия текст, но в първото изречение този глагол не е в първа позиция. Това повторение (анафора в поезията) до известна степен поетизира текста. Прави го по-организиран, симетричен, но и по-въздействащ в емоционално отношение. Чрез него Маргита Фигули поставя акцент върху „връщането“ на героя, а преводачът умело предава този акцент. Друг пример за словоредна трансформация откриваме в словосъчетанието „cez les, hustý ako decembrová tma“, което е преведено „през гъста като декемврийски мрак гора“. Прилагателното „гъст“ и предлогът „като“ са изместени непосредствено след предлога „през“. Тази трансформация е адекватна, защото за разлика от словашкия език, в българския език при изразяване на сравнение е много характерно разделянето на определението и определяемото. Словооредът в българския език е доста по-свободен за разлика от словашкия, затова и подобно „накъсване“ на фразата чрез вмъкването на други думи между структури, свързани помежду си чрез управление, бива схващано като естествено, спонтанно явление и не прави особено впечатление на обикновения носител на българския език. В словосъчетанието „ako vosk žlté“ („жълтите като восък“) предлогът „като“, за посочване на сходство, еднаквост между предмети, признаци, е изместен след прилагателното име, докато в словашкия текст се намира в началото на изречението. Тази трансформация е

уместна дори задължителна с оглед на начина на изграждане на конструкции за сравнение в българския език. Конструкции за сравнение, които включват компонента название на цвят следват схемата: название на цвят + предлог „като“ + „съществително име“. Словоредно разместване се наблюдава и в словосъчетанието „v tom som už aj zočil, ako sa rúti pomedzi stromy sedem spriahnutých koní“. Словосъчетанието „седем завързани коня“ е изместено преди предложната фраза „между дърветата“. Тази словоредна трансформация също е уместна предвид начина на образуване на вербалната фраза в българския език. Българският словоред е по-свободен от словашкия, но все пак допълнението трябва да бъде по-близо до сказуемото, защото то означава обект, засегнат от глаголното действие.

2. Лексикални трансформации

Първият тип лексикални трансформации са **добавките (добавяния)**. „Те представляват добавяне на езиков елемент в преводния текст и ги наблюдаваме винаги, когато в него откриваме допълнителни спрямо оригинала лексикални или други структурни елементи, които не присъстват в авторския текст. Добавката на елемент е мотивирана от различни причини в превода и се налага заради запазването на семантичната еквивалентност между оригиналния и преводния текст. В семантичен план те не водят до промяна в смисъла и до корекция. Най-често са свързани с въвеждане на смислов нюанс“ (Ликоманова/Likomanova 2006: 134).

В словосъчетанието „na svojom gaštanovom koni“ („яхнал дорестия си кон“) се наблюдава много съществено добавяне на миналото свършено деятелно причастие „яхнал“. В същото изречение е налице словоредно разместване. Изпуснато и поместено в следващото изречение е словосъчетанието „pohrúžený do myšlienok“ – „вдълбочен в мислите си“, което е преведено с причастната форма – „потънал“. Чрез употребата на тези две причастни форми преводачът е успял да избегне струпването на предложни фрази, запазил е баланса между предложните и глаголните групи в изреченската структура. Друг пример за добавяне откриваме в словосъчетанието „pomedzi kopce“ („минавахме през планините“), където е използван глаголът от несвършен вид „минавам“. В резултат на това възниква и морфологична трансформация – предлогът „pomedzi“ бива заменен от предлога „през“. Тази преводна трансформация е била необходима, за да се избегне струпването на предложни фрази. Словосъчетанието „tušil som“ (преведено „мъчех се да отгатна“) е друг ярък пример, добавен е въз-

вратният глагол от несвършен вид „мъча се“. Глаголът „tušit“ означава „предчувствам, отгатвам“. Много по-мелодично обаче звучи фразата „мъчех се да отгатна“, отколкото само глагола „отгатвах“. Внася се допълнителен нюанс в смисъла. С фразата „мъчех се да отгатвам“ се поставя акцент върху опитите, върху усилията на героя да отгатва местата, където ще изгреят звезди, сякаш това отгатване е било весело, приятно, но същевременно и мъчително, напрегнато, каквото е и емоционалното състояние на героя през цялото време в романа. Интересен пример за добавяне представлява и словосъчетанието „je to milá dedina“. Подстрочният превод е „това е мило/хубаво село“. Лексикалната трансформация е осъществена чрез добавянето на съществителното собствено име за назоваване на обект – „Лещини“. Това именуване е уместно с оглед на логическата връзка в романа. Изречението поставя началото на нова глава. Едва в предходната глава в последното изречение на романа, се споменава, че протагонистът се е озовал в селото Лещини (на словашки език „Leštiny“).

Вторият тип лексикални трансформации е **изпускането (изпускания)** на елемент от оригиналния текст в преводната версия. „То е обратно на добавката явление и често се дължи на граматични или стилистични причини, а неведнъж е резултат от преводаческо предпочитание. Семантичният израз на изпускането, подобно на добавката, също не води до промяна на смисъла, а само на някой негов нюанс“ (Ликоманова/Likomanova 2006:138).

В словосъчетанието „lebo v tomto kraji sú také husté lesy“ – преведено „гъсти са в тоя край горите“ са изпуснати подчинителният съюз „lebo“ и показателното местоимение „taký“. Функцията на съюза е заместена пунктуационно, добавено е тире. В именната фраза „úžľabín vtchov“ пък преводачът напълно основателно е изпуснал съществителното „vtch“. Думата „úžľabina“ означава „клисура – тесен планински проход, дефиле“. Конструкция от типа „клисурите на върховете“ не е типична за българския език, затова тази трансформация е напълно оправдана. Изпускане откриваме и в словосъчетанието „v každej chvíli“ – „всеки миг“, изпуснат е предлогът „в“. Преводни инварианти са „всеки миг“, „във всеки миг“, „всеки момент“ и „във всеки момент“, но именно избраният преводен инвариант „всеки миг“ е най-подходящият от синонимния ред. Той е най-благозвучен и е натоварен с „поетизиращи“ елементи, т.е. употребява се изключително често в поезията. На поредния ярък пример за изпускане се натъкваме в словосъчетанието „v najväčšom slnečnom teple“ („в най-силния пек“). Изпуснато е качествено прилагателно име „slnečný“. Освен това

преводачът е предпочел съществителното нарицателно име „пек“ вместо „горещина, топлина“, което е по-експресивно, придава автентичност на текста. В резултат на това, изпускането на прилагателното име „slnecný“ е задължително, защото думата „пек“ съдържа в себе си качеството „голяма горещина“, като е разбираемо, че горещината идва от слънчевите лъчи.

Третият тип лексикални трансформации – **замените (подмените)**, са сред най-честите при превода на близкородствени езици. И. Ликоманова определя като преводни подмени „случаите, когато преводачът не използва прекия речников преводен еквивалент“. „Често именно на базата на лексикалните подмени може да се проследи кой от текстовете е оригинален и кой преводен. Преводният най-често представя обеднена палитра от значения, извършва „изчистване“ на тропи като плеоназъм, тавтология“ (Ликоманова/Likomanova 2006: 146). Още в самото начало на романа откриваме лексикална трансформация – подмяна. Словосъчетанието „ktorý sa stráca“ е преведено като „който се сливаше“. Глаголът „stracat' sa“ („губя се, изчезвам“) е заменен с глагола „сливам се“. И двата глагола са от несвършен вид, т.е. преводачът е предал продължителността на действието, но има разлика на семантично ниво. Глаголът „губя се, изчезвам“ е натоварен с отрицателна конотация. Той изразява загубата на нещо/някого и съответно загубата на неговото съществуване, идентичност, превръщането му в нещо незначително сред дадена маса от други предмети или хора. Глаголът „сливам се“ пък е синоним на „съединявам се/присъединявам се“, той е натоварен с положителна конотация. Този глагол означава сливането на даден обект с друг обект, като идентичността, значимостта на „сливащия се“ обект се съхранява. Той съществува в рамките на общото, но съществува и като индивидуално явление, т.е. запазва своята форма, смисъл, характерни особености, като е налице симетрия. В словосъчетанието „sa musí zjaviť jedna“ – „ще се появи една от тях“ се наблюдава съществена замяна. Подстрочният превод е „трябва да се появи една“. Предпочетена е употребата на глагола от свършен вид „появя се“ в бъдеще време вместо модалния глагол „трябва“ („musiet“). С модалния глагол се изразява някаква императивност, сигурност, а с избора на конструкцията за бъдеще време тази императивност се губи.

Лексикална замяна е осъществена и при глагола „putúvať“, заменен с възвратния глагол „връщам се“. И двата глагола са от несвършен вид, но се различават в семантично отношение. „Пътувам“ означава „тръгвам на път, тръгвам нанякъде“ движа се към точка А (град/село/държава и др.), като не е задължително да съм бил преди

това при точка А, за да пътувам дотам, докато глаголът „връщам се“ задължително включва в своята семантика движение към две пространствени точки. Избраният от преводача преводен инвариант „връщах се назад в годините“ е най-подходящият, защото предава най-точно смисъла на оригинала с възможно най-малко трансформации.

Последният тип лексикална трансформация е **транспозицията**. „Тя е такава трансформация, която при предаването на еквивалентна семантика налага промяна на лексико-граматичната (рядко на лексико-семантичната) категория в преводния текст в сравнение с категориите от оригиналния текст фрагмент. Това е специфична лексикална трансформация, която за разлика от останалите лексикални трансформации се обуславя от субстанциалните разлики между двата езика“ (Ликоманова/Likomanova 2006: 148).

Първата транспозиция, която се открива в българския превод, е съществителното име „domov“ („роден дом, роден край“), преведено като „моето родно село“. Преводаческият избор тук е мотивиран от контекста на романа, според който героят е отраснал и живял на село. Преводачът е искал още в самото начало да вмъкне образа на селото, който има ключова роля в романа и е характерен образ за прозата на натурализма, към което течение се причислява романът. Много интересен пример за транспозиция представлява словосъчетанието „v prenesmiernej tichosti hôr“ – „в бездънната планинска тишина“. В словашкия текст е употребено несъгласувано определение, а в българския – съгласувано. Употребата на съгласувани определения е изключително често явление и се предпочита пред несъгласуваните определения в българския език, докато в словашкия език е обратното, което е свързано с родителния падеж и една от неговите най-характерни употреби във функцията на несъгласувано определение.

Словосъчетанието „strávil detský čas“, преведено с глагола от свършен вид „израснахме“, представя поредната транспозиция. Подстрочният превод на словосъчетанието е „прекарам детското си време“, но подобен превод звучи неестествено и неподходящо, защото приведенният пример представлява устойчиво словосъчетание както в словашкия, така и в българския език. Българският еквивалент е „прекарам детските си години“. Облигаторна транспозиция откриваме в следващия пример „Magdalénine vlasy“ („косите на Магдалена“), където е употребено съгласувано определение, предадено в превода с несъгласувано. Конструкция от типа „Магдаленините коси“ би звучала неестествено. Подобно превръщане на нарицателно собствено име в прилагателно не е особено фреквентно в българския език, докато

словашкият език има обособена отделна група прилагателни имена по образец „matkin, otcov“. Ярък пример на транспозиция откриваме и в словосъчетанието „patrila do môjho života“, което преводачът умело е предал като „беше част от живота ми“. В българския език съществува глагол „принадлежа“, но е невъзможна или по-точно изкуствена конструкция от типа „нещо принадлежи на живота ми“. Прието е да се употребяват конструкции като „принадлежа някому“, „принадлежа на семейството си“, но и в двата случая присъства категорията одушевеност (във втория случай „семейството“ е съвкупност от няколко лица, близки хора“).

ТЕНДЕНЦИИ

В резултат на съпоставителното разглеждане на словашкия роман „Tri gaštanové kone“ и неговия превод „Три дорести коня“, осъществено чрез анализирането и аргументирането на по-ярки примери за трансформации, става ясно, че в преводния текст са употребени всички видове преводни трансформации, класифицирани като такива от И. Ликоманова. Транслатологичният анализ показва, че някои от трансформациите се използват по-често, за разлика от други. В преводния текст нееднократно са употребени изпускане, добавяне, транспозиция, замяна, а също и словоредни трансформации. По-рядко се срещат морфологичните и синтактичните, т.е. тенденцията е към употреба предимно на лексикалните трансформации, а не на граматичните. Причините за тези тенденции се коренят в различните полета на изследване на езика – синтаксис, морфология, семантика, но и на езиковите несъответствия, т.е. празните полета, които съществуват в изходния език (езика на оригинала), но липсват в езика цел (преводния език). Други причини, които налагат преводни трансформации в българския текст, са езиковите разминавания на ниво словосъчетание, изречение. В българския език има тенденцията към употреба на съгласувани определения, напр. „планински връх“, „звездна светлина“, „майчина прегръдка/милувка“, „бащин дом/стряха“, които са се превърнали в устойчиви словосъчетания. В словашкия език преобладава употребата на несъгласувано определение поради една от основните употреби на родителния падеж в ролята на несъгласувано определение, напр. „teplo slnka“, „svetlo hviezdy“, но „matkine auto“, „otcove povinu“ (прилагателни по образец „matkin, otcov“). В българския език еквивалент са „майчин, бащин“, но са приети конструкциите „колата на мама/майка ми“, „вестника на тате/баща ми“, т.е. несъгласуваното

определение. Посочените несъответствия между езика на оригинала и езика на превода са съществени и налагат облигаторни трансформации при превод, въпреки че двата езика са близкородствени. Множеството предприети трансформации са и в резултат на принадлежността на романа към лиризираната проза, позната още като натуразъм. Това течение си служи с различни изразни средства, вътрешни монолози, границите между реалност и действителност, между авторовата реч и реч на героите се размиват. Тези особености несъмнено затрудняват превода и оправдават приложения богат арсенал от преводни трансформации. Срещат се и редица факултативни трансформации. Те се основават на избора на преводача и неговите схващания за по-добро, автентично звучене на текста, а също и за семантична цялост.

Методът на превод на Соня Раданова ще бъде определен въз основа на класификацията на методите за превод на Уртадо Албир. Тя разграничава „четири метода – *интерпретативно-комуникативен метод* (съсредоточава се върху разбирането и пресъздаването на смисъла на оригиналния текст), *дословен метод* (превежда се дума по дума, фраза по фраза), *свободен метод* (няма за цел да предаде смисъла на оригинала, но преводът има сходни функции с функциите на оригиналния текст) и *филологически метод* (към превода се добавят бележки с филологически, исторически и други коментари, като по този начин оригиналът се превръща в обект на изучаване)“ (Сиракова, Мичев/Sirakova, Michev 2013: 4). Може да се твърди, че преводачът Соня Раданова си е послужила с интерпретативно-комуникативния метод на превод, защото тя се стреми към по-близко, по-оригинално звучене на текста. Почти не се среща дословен превод на изречения и въпреки множеството предприети трансформации, тенденцията е към запазване на смисъла. Соня Раданова е успяла да направи един изключително адекватен превод, който е балансиран откъм преводни трансформации. Това прави езика на превода по-разбираем, той стои по-близо до българския читател, който с лекота възприема и приказния магичен свят, сътворен от Маргита Фигули.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Ликоманова/Likomanova 2006:** Ликоманова, И. *Славяно-славянският превод*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2006. [Likomanova, I. *Slavyano-slavyanskiyat prevod*. Sofia: UI “Sv. Kliment Ohridski“, 2006.]
- Сиракова, Мичев/Sirakova, Michev 2013:** Сиракова, В., С. Мичев. За похватите в превода: опит за описание. // *Времената отлитат, написано то остава! Изследвания в чест на доц. д-р А. Леви*. София: УИ „Нов

български университет“, 2013, 61 – 94. [Sirakova, V., St. Michev. *Za pohvatite v prevoda: opit za opisanie. // Vremenata otlitat, napisanoto ostava! Izsledvaniya v chest na dots. d-r. A. Levi.* Sofia: UI “Nov balgarski universitet“, 2013, 61 – 94.]

Терзийска/Terziyska 2010: Терзийска, К. Лексикални трансформации при превода. // *Езиков свят (Orbis Linguarum)*, 2010, 2, 252 – 255. [Terziyska, K. *Leksikalni transformatsii pri prevoda. // Ezikov svyat (Orbis Linguarum)*, 2010, 2, 252 – 255.]

ИЗТОЧНИЦИ

CP/SR: С. Раданова. *Три дорести коня*: София: Народна култура, 1979. [S. Radanova, *Tri doresti konya.* Sofia: Narodna kultura, 1979.]

MF/МФ: М. Figuli. *Tri gaštanové kone.* Martin: Matica slovenska, 1940. [М. Фигули. *Три дорести коня*. Преводач: С. Раданова. София: Народна култура, 1979.]